

TÜRK SANAYİCİLERİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ

TÜSİAD

YÖNETİM KURULU BAŞKANI

ÜMİT BOYNER'İN

“2050’YE DOĞRU NÜFUSBİLİM VE YÖNETİM”

RAPORLARI TANITIM TOPLANTISI

AÇILIŞ KONUŞMASI

**5 Kasım 2010, Cuma
Sabancı Center, İstanbul**

TÜSİAD AVRUPA İŞ DÜNYASI KONFEDERASYONU (BUSINESSEUROPE) ÜYESİDİR

İstanbul: Meşrutiyet Cad. No: 46 Tepecbaşı 34420 İstanbul –Türkiye
Ankara: İnan Cad. No:39/4 Gaziosmanpaşa 06700 Ankara- Türkiye
Brüksel: 13. Avenue des Gaulois, 1040 Brussels-Belgium
Washington D.C.: 1250 24th Street, N.W., Suite Nr. 300, Washington D.C.20037-USA
Berlin: Märkisches Ufer, 28 Berlin 10179 Germany
Paris: 33, Rue de Galilée 75116 Paris France

Tel: +90 (212) 249 19 29
Tel: +90 (312) 468 10 11
Tel: +32 (2) 736 40 47
Tel: +1(202) 776 77 70
Tel: +49 (30) 288 786 300
Tel: +33 (1) 44 43 55 35

Faks: +90 212 249 13 50
Faks: +90 (312) 428 86 76
Faks: +32 (2) 736 3993
Faks: +1 (202) 776 77 71
Faks: +49(30) 288 786 399
Faks: +33 (1) 44 43 55 46

e-mail: tusiad@tusiad.org
e-mail: ankoffice@tusiad.org
e-mail: bxloffice@tusiad.org
e-mail: usoffice@tusiad.us
e-mail: berlinoffice@tusiad.org
e-mail: parisoffice@tusiad.org

www.tusiad.org

Sayın Bakanım, Sayın Konuklar, Değerli Basın Mensupları,

TÜSİAD ve Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu işbirliğiyle yürütülen “2050’ye Doğru Nüfusbilim ve Yönetim” adlı araştırma projesi kapsamında düzenlediğimiz ilk toplantımıza hoş geldiniz.

Hepimizin bildiği gibi Türkiye büyük bir demografik değişim geçiriyor. Bu değişim 21. yüzyılda da devam edecek. Bütün göstergeler, demografik geçiş döneminin hemen hemen sona erdiğine ve yeni bir dönemin başlamak üzere olduğuna işaret ediyor.

Nüfus ve nüfusun yaş yapısında zaman içinde meydana gelen değişimler her zaman ilgi çeken konular olmuştur. “Nüfusun ne kadarı genç, ne kadarı çalışma çağında, ne kadarı yaşlı? Doğurganlık hızı ne kadar? Bu göstergeler zaman içinde ne yöne gidiyor?” v.b. sorular ilgiyi çok kolay üzerinde toplayabiliyor. Nüfusla ilgili bu tür göstergeler, özellikle sosyal ve ekonomik alanlara yönelik kısa-orta-uzun vadeli politikalar oluşturulurken yeterince dikkate alındığı ölçüde değeri artıyor.

Oysa nüfusun yaş yapısındaki değişiklikler, sosyal ve ekonomik sistemleri ve politikaları çok yakından ilgilendiriyor. Türkiye’nin, her ülkenin tarihinde bir kez gerçekleşen demografik geçiş sürecini nasıl yaşadığı ve demografik fırsat penceresinden nasıl yararlanabileceği, kamu ve özel sektörde alınacak kararlar ve uygulanacak politikalar açısından büyük önem taşıyor.

Bu anlayışla, 11 yıl önce, “Türkiye’nin Fırsat Penceresi: Demografik Dönüşüm ve İzdüşümleri” başlıklı bir rapor yayınlamış; 2025 yılına yönelik olarak demografik geçiş, kentleşme ve kent yaşamı, sanayileşme, istihdam ve işsizlik konularını ele almıştık.

Geçtiğimiz yıl ise, Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu işbirliğiyle, “2050’ye Doğru Nüfusbilim ve Yönetim” adlı projeyi başlattık. Bu proje 5 ayrı rapor içeriyor. Biri 2050 yılına yönelik nüfus projeksiyonlarını içeren, dördü ise bu projeksiyonların eğitim, işgücü, sağlık ve sosyal güvenlik alanlarına etkilerini ele alan toplam beş rapor hazırlanması planlandı. Bugün, 2050 yılı nüfus projeksiyonlarını içeren ana rapor ile birlikte, konuyu eğitim sistemi açısından tartışan raporumuz tanıtılacaktır. Demografik değişimin işgücü piyasası, sağlık ve sosyal güvenlik sistemlerine etkileri ise, ana raporumuzda çok genel olarak sunulmakla birlikte, eğitim konusunda olduğu gibi, yakında ayrı raporlar halinde kamuoyuna sunulacaktır.

Değerli yazarlarımız, raporları ayrıntıları ile birazdan paylaşacaklar. O nedenle ben konuşmamda konunun ana hatlarına değinmekle yetineceğim.

Bilindiği gibi Türkiye’de, nüfus artış hızı düşerek gelişmiş ülke düzeylerine yaklaşmış durumda. Bundan sonra nüfus ancak kendini yeniden üreten bir hızla artacak, sabitleşmeye doğru gidecek. En önemli gelişme nüfusun yaş yapısında yaşanıyor. Gençlerin toplam nüfus içindeki payı düşüyor. Çalışma çağındaki nüfus veya üretken nüfus olarak adlandırdığımız grup artıyor ve

artmaya devam edecek. Yaşlı nüfus da sürekli artıyor. Değişmekte olan bu demografik yapı beraberinde hem bazı fırsatlar getiriyor hem de bazı sorunlar yaratıyor.

Çalışma çağındaki nüfusun yüksek değerlere ulaşması ülkelerin tarihlerinde bir kez oluşan bir durum ve bu, üretimi artırabilmek için çok önemli bir fırsat. Çalışma çağındaki nüfusun toplam nüfus içerisindeki payı 2020 yılında %68 ile en yüksek değerini alacak. 2020'den sonra oransal olarak azalmaya başlasa da sayıca 2041 yılına kadar artmaya devam ederek, 65 milyona ulaşması bekleniyor. Bu tarihten sonra ise azalmaya başlayacak ve böylece “Demografik Fırsat Penceresi” ortadan kalkacak.

Sabit bir nüfus yapısının yanı sıra işgücünün ve hane halkı sayısının artmaya devam edeceği bu dönemde, kişi başına geliri hızla artırabilmek ve aynı sayıda yurttışa daha nitelikli hizmet verebilmek mümkün. Ülkelerin tarihlerinde sadece bir kez karşılaşılabilen Demografik Fırsat Penceresi'nden yararlanma yolunda, “istihdam yaratma” çok temel bir mücadele alanı. Makroekonomik istikrarın sağlandığı kuvvetli bir ekonomik büyüme, üretkenlik artışı ve yatırımlar, bunun yanında nitelikli eğitimle işgücü piyasasında vasıf uyumu sağlanması ve işgücü piyasasında istihdam dostu düzenlemeler gerekiyor. Bu konuda izlenecek tüm politikalarda, şu an çok düşük düzeyde seyreden kadın istihdamının geliştirilmesine özel bir önem verilmesi gerektiğini de vurgulamalıyım.

Yaşlı nüfusun hem oran hem de mutlak olarak artacak olması ise toplumsal sorumluluklarımızı artıracak. Yaşlılara yönelik sağlık ve sosyal güvenlik hizmetleri konusunda planlamalar gerekecek. Artan finansman açıkları bulunan sosyal güvenlik sistemimizle ilgili olarak, daha önce yürürlüğe giren emeklilik sistemi ile ilgili tedbirlerin, yaşlanan nüfusun gelecekteki gereksinimleri ile ne derecede uyumlu olduğunu değerlendirmek gerekecek.

Bugün ayrı bir rapor halinde sunulacak olan eğitim konusuna biraz daha fazla değinmek istiyorum. Türkiye, okullaşma oranları ve ilköğretimde cinsiyet eşitliği gibi eğitim göstergelerinde ilerlemeler kaydetmesine karşın halen birçok alanda arzu ettiğimiz seviyede değil. 15 yaş üzeri nüfusumuzun %10'unun okur-yazar olmaması ve bunun beşte dördünün kadın olması yakıcı bir sorun. 15-64 yaş nüfusumuzun ortalama eğitim süresi için 2010 yılı tahmini sadece 6.9 yıl. Öğrenci başına eğitim harcamaları ve GSMH'dan eğitime ayrılan paylar, gelişmiş ülke seviyesinin gerilerinde kalıyor. Örgün eğitimden erken ayrılma ve eğitimin kalitesi konularındaki sorunlar devam ediyor.

Ancak demografik gelişmeler konusundaki öngörüler, eğitimde bugüne kadar yapılabilenleri geliştirmek, hatta atılım yapmak için bize çok değerli bir fırsat sunuyor.

2010-2050 döneminde okul çağı nüfusunun azalması eğitim sistemi üzerindeki demografik baskıyı hafifletecek. En hızlı nüfus azalması 3-5 yaş grubunda bekleniyor. Ortaöğretim çağ nüfusu da 2010-2015 döneminde azalacak. Yükseköğretimde hızla büyüyen Türkiye, önümüzdeki 5 yıla, azalan bir çağ nüfusu avantajıyla girecek. Tüm bu eğilimler, okul öncesi

eğitimle ilgili avantajlı bir döneme girdiğimizi, ortaöğretimi yaygınlaştırma ve geliştirme atılımına nüfus avantajıyla başlayabileceğimizi ve yükseköğretimde yaygınlaşma ve kaliteyi geliştirme açısından önemli bir fırsata sahip olduğumuzu gösteriyor.

Bu avantajlı dönem, eğitime daha çok yatırım yaparak, tüm eğitim kademelerinde; kaliteli eğitime erişimin yaygınlaşması, eğitim sisteminin modernizasyonu, eğitimin niteliğini geliştirme ve cinsiyet eşitliğinin sağlanması yönünde kullanılabilir. Aksi takdirde, bugün atılmayan adımların uzun dönemde topluma daha yüksek maliyet olarak geri döneceğini, bir uyarı sinyali olarak kabul etmemiz gerekir.

Sayın Bakanım, Değerli Konuklar,

Nüfusbilimin bizlere gösterdiği yönü iyi okumalıyız. Bu noktada, 1999 yılına demografi konusunda ilk raporumuzu yayınladığımızda dikkat çektiğimiz soruyu tekrarlamakta fayda görüyorum: Türkiye, demografik değişimlerin sunduğu fırsatlardan yararlanabilecek ve 21. yüzyılda her bakımdan gelişmiş bir ülke konumuna ulaşabilecek mi? Biz, ülkemizin bu fırsattan yararlanmak için gerekli potansiyele sahip olduğuna, 2050 yılı Türkiye'sinin ekonomide, demokraside ve eğitim, istihdam, sağlık-sosyal güvenlik gibi sosyal politika alanlarında gelişmiş bir ülke olabileceğine inanıyoruz. Ancak bunu başarmak için gerekli kısa, orta ve uzun vadeli politikaların; hükümetler, siyasi partiler, üniversiteler ve sivil toplum kuruluşlarının gündeminin en üst noktasında olması gerektiğine dikkat çekiyoruz.

Bu raporlar dizisiyle Türkiye'nin nüfus veri ve öngörülerini aydınlatarak önümüzdeki dönemde Türkiye'nin eğitim, sağlık, işgücü ve sosyal güvenlik politikalarını düzenleyecekleri iyi bir referans ve veri tabanı hazırlamayı amaçladık.

Bu çerçevede, TÜSİAD ve Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu işbirliğiyle başlatılan araştırma projesinin, karar alıcı mercilere destek olmasını ümit ediyoruz. Sözlerime son vermeden önce, değerli ortaklığı için BM Nüfus Fonu'na ve raporları hazırlayan değerli akademisyenlere teşekkürü bir borç bildiğimi ifade etmek isterim.

Beni dinlediğiniz için teşekkür ediyorum, sözü Devlet Bakanı Sayın Cevdet Yılmaz'a bırakıyorum.